

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 4. De Ritu Cisterciensium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

Romano in Psalmis, & in eo quod nullum dicitur Responsorium post Capitulum; sed statim dicto versu sequitur *Kyrie eleison, Pater noster, & Collecta*. In cæteris nullum est discrimen.

Vesperarum item Monasticarum hæc à Romanis differentia est, quod breviores uno Psalmo sunt, tum post Capitulum semper dicitur Responsorium, & post *Magnificat* ante collectam præmitti solent *Kyrie eleison, & Oratio Dominicalis* clara voce.

Completorium quoque Monasticum Romano brevius est uno Psalmo, & Cantico Simeonis, de quo S. Benedictus nullam facit mentionem. Caret etiam Responsorio post Capitulum, sed dicto Versu sequuntur more solito *Kyrie, Pater, oratio, benedictio, & finis*. Hujus autem Officii symbolicas rationes afferunt Honorius in Gemma animæ libro secundo, Durandus lib. 4. rationalis, Joannes Belet in explicatione divinorum officiorum, & Rupertus Abbas lib. 2. in Regulam S. Benedicti, & Petrus Damianus opusculo 10.

§. IV.

De ritu Cisterciensium.

I. **O**rdinem Cisterciensem antonomasticè Ordinem dici asserit Justus Abbas sermone in Conventu Abbatum habito, qui est tomo 2. Bibliothecæ Patrum. Ut enim scribit Hieronymus (a) Platus vir de statu Religioso optimè meritus, nulla ex omnibus Religiosorum familiis nobilior quam Cisterciensis. Angelus quoque Domini apparens B. Henrico Hemmerodensi novitio; Benè ait, ut refert (b) Cæsarius, tibi placere debet Ordo Cisterciensis, quia nulla vita tantæ perfectionis est in Ecclesia Dei. Nec desunt illustria magnorum virorum de hoc Ordine testimonia. (c)

a Plat. de hono. stat. Relig. lib. 2. c. 22. b Cæsarius lib. 8. histor. c. 96. c Philip. Abb. c. 125.

Philippus Abbas bonæ spei Ordinis Præmonstratensis libro de dignitate Clericorum; Apud Cistercium, inquit, Monachicus ordo pridem mortuus suscitatur, & pulso vetusto cinere novitatis gratia reformatur, dum cæteris acceptam Monachis delicatam teneritudinem execratur, & laborem, pauperiem, luctum, silentium insatiabiliter amplexatur. (*d*) Jacobus Aconensis Episcopus, & Cardinalis in Historia Occidentali hæc habet de Cisterciensibus. Alii sermone Prædicationis, & gratia ædificationis præpotentes: alii virtute miraculorum, & gratia curationum insignes: alii spiritum prophetiæ divinis illuminati revelationibus habentes: alii virtute abstinentiæ & jejuniorum humanæ possibilitatis mensuras excedentes: alii in orationibus, & psalmodiis, & laudibus divinis tantam à Domino consecuti sunt gratiam, & devotionis suavitatem, quod in fine Nocturni, & Matutini Officii sicut adipe & pinguedine usque ad summum repleti, vellent, si esset possibile, tempore nocturno revertente rursus iteratum officium inchoare. Richardus Archiepiscopus Cantuariensis Epistola ad Abbatem, & Conventum Cisterciensem inter Epistolas (*e*) Petri Blesensis: Inter universas Ordinum varietates, quibus decorata est Sponsa Christi, nullus Ordo virtute flagrantior, nullus sancti nominis odore suavior est in Christo quam vester. Una omnium vox est, quia Cisterciensis Ordinis Professores tantò differentius præcæteris triumphales sanctitatis titulos referunt, quanto expressius Religionis Apostolicæ vestigiis inhæserunt. Stephanus Tornacensis Episcopus Epistola prima prolixum hujus Ordinis textit elogium, specialiter verò de Cisterciensium Psalmodia ait: Divina officia cum tanta solemnitate, & devotione celebrant, ut in eorum concentu voces Angelorum sonare putes: Psalmis, & Hymnis, & Canticis spiritualibus ad laudes

d Jacob. Acon. c. 14. *e* P. Bles. ep. 82.

Dei invitant homines, & Angelos imitantur. Tandem (f) Petrus Cellensis, ut alios innumeros prætermittam, sic Cistercienses commendat. Cistercienses præ aliis mortalibus seriis & sine fine mansuris intendere video. Hi sunt qui regulam B. Benedicti, penè combustam, sicut Esdras veterem legem, restauraverunt. Claustra illorum castra Dei sunt, ubi nocte in Psalmis, & Orationibus parati sunt suscitare Leviathan, qui sub umbra dormit in locis humentibus. Sic vivebant Patres nostri, hæc nobis virtutum exempla reliquerunt, quorum si vestigia sequuti fuerimus, verè Cistercienses erimus non solo habitu & nomine, sed virtute & perfectione. Quod autem spectat ad ritum Cisterciensem, majores nostri à Regula S. Benedicti nullatenus deviantes, ritum proprium instituerunt regulæ prorsus conformem, qui propterea à communi Monastico discrepat in nonnullis.

II. Ante lectiones nec Orationem Dominicam. nec absolutiones præmittimus: ad Primam, & Completorium nec confessionem, nec preces habemus: ad Responsoria post Capitulum non adjungimus *Gloria Patri*, horum enim nullam Regula mentionem facit. Æstivo tempore unicam perpetuò lectionem in nocturnis ferialibus legimus, sic eadem regula decernente: quapropter nullum festum habemus trium lectionum. Tum quod D. Benedictus Hymnos Ambrosianos vocet, Hymnos omnes ab Ambrosianis accepimus, iidemque prorsus omni tempore utimur, quibus & illi: quorum Catalogum inveniet curiosus lector apud Radulphum Tungrensem. Ad Tertiam, & Completorium Hymnos variamus pro varietate temporum, & festorum. In Vesperis nunquam Psalmos feriales mutamus ad mentem regulæ, quæ in festivitatibus Psalmorum mutationem pro Vigiliis tantum nocturnis permittit. Singulis horis Collectas proprias habemus. Fe-

f. Cell. lib. 9. ep. 23.

sta quæ non sunt 12. lectionum sola commemoratione in primis Vesperis, & Laudibus celebramus. Festa ipsa 12. lectionum in tres classes dividimus: solemniora dicuntur sermonis, quod Abbas ea die sermonem ad Monachos habeat. Alia sunt duarum Missarum, quod duæ Missæ Conventuales de illis cantentur, una post Primam, altera post Tertiam. Alia unius Missæ, quod unica de illis Missa canatur. Antiphonas nunquam duplicamus, sed tantum post Psalmos integras cantamus. Ad Laudes unam dumtaxat dicimus Antiphonam, ad cuius tenorem omnes Psalmos modulamur. Omnes horas commemoratione Beatæ Virginis, & Dominicæ Incarnationis concludimus. Quotidie tandem post Completorium Antiphonam *Salve Regina* solemniter decantamus.

§. V.

De ritu Carthusianorum.

I. SACRO sancta Religio Carthusiana, licet in cæteris Benedicti Regulam non agnoscat, ritum tamen Benedictinum in divinis Officiis observat. Paucis exceptis vix discrepant à Cisterciensibus, quibus ferè coævi sunt. Cæpit enim Cistercium anno Domini 1098. Carthusia verò initium habuit anno 1086. ut putavit Baronius, vel 1084. ut ex monumentis Ordinis collegit in suo Brunone Theophilus Raynaudus. Ante Vigiliis dicunt ter *Pater, & Ave*. Post ultimam Antiphonam Nocturni recitant semel *Pater, & Ave*, & Absolutionem. Post *Benedictus* dicunt novem vicibus *Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison* cum multis precibus. Privatis diebus ad preces adjungunt Psalmum *Miserere*: quas preces repetunt singulis horis. In fine lectionum ex Prophetis addunt, *Hæc dicit Dominus, Convertimini ad me, & salvi eritis*. Ad Vesperas Psalmos